

2.6 Praktische implicaties: Zilveren Weken & Werken aan Wat Werkt

Zoals aandacht voor het individu en de groep hand in hand gaan, zo gaan De Gouden Weken hand in hand met De Zilveren en Bronzen Weken. Met De Gouden Weken giet je een stevig fundament en bouw je een comfortabel huis, met De Zilveren Weken onderhoud je dit. Dat betekent dat de theoretische, wetenschappelijke en praktische inzichten, zoals beschreven in *De Gouden Weken 2.0*, ook tijdens De Zilveren en Bronzen Weken van toepassing zijn.

Het specifieke aan De Zilveren Weken periode is de tijd van reflectie en de kans op storm of op zijn minst een stevige wind, die weer de kop op steekt. De stormperiodes zijn natuurlijk niet voorbehouden aan De Zilveren Weken periode of op vaste momenten vooraf in te calculeren. Wel weten we dankzij Gersick en Wheelan dat de kans reëel is dat je groep in deze periode het nodige onderhoud zal vragen, nu het eerste deel van het schooljaar erop zit.

Met De Zilveren Weken willen we de storm- of conflictfase als kans bezien om tot een hoger niveau van onderlinge betrokkenheid en taakgerichtheid te komen. Daarbij wordt niet slechts ingezet op opdrachten en oefeningen rond samenwerken, maar juist ook op momenten van eigenheid, van uitwisseling over waarden en de verschillende beleving van de alledaagse dingen die we ervaren.

Dat begint al bij de kerstviering en de jaarwisseling. Niet iedereen viert deze momenten en er zit veel verschil in hoe er al dan niet gevierd wordt, waarbij 'onze' norm, verstikkend kan zijn voor het individu dat net even afwijkt. Door zonder oordeel en aannames, ruimte te maken voor kinderen van ouders die deze momenten niet vieren of anders vieren en daar op door te vragen, kun je al veel van en met elkaar leren over de waarden in jouw klas, of hoe de kinderen die van hun ouders meekrijgen.

Om de onderlinge samenhang te bevorderen is het van belang dat je gezamenlijke doelen stelt die uitnodigen tot individuele betrokkenheid en zo veel mogelijk draagvlak. Dus als je de groepsregels en samenwerking weer eens onder de loep neemt, is het van belang om het niet slechts bij globale aandacht te laten voor wat werkt of aandacht behoeft. Als je aan kunt tonen of laten ervaren hoe ieder individu bijdraagt aan het groepsdoel, ben je al een flink eind op weg. Werk aan specifieke en concrete doelen op basis van wat je observeert, leert en aangereikt krijgt. De verderop beschreven Werken aan Wat Werkt methodiek (Doen! 7) sluit hier uitstekend op aan.

Hoe kleiner de groep, des te minder kans dat een individu zich kan verschuilen achter de rest. Bovendien voel je je meer nodig. Door kleine, afwisselende subgroepjes samen te stellen, is er meer kans op onderlinge samenhang en uitwisseling. Met het instellen van bepaalde rituelen of tradities, creëer je een gemeenschappelijke ervaring. Daarbij kun je natuurlijk denken aan een kringgesprek, maar ook aan iets wat uniek is voor jouw groep of klas (vrijdag slipperdag).

Ook in je communicatie helpt het om leerlingen op hun eigen verantwoordelijkheid aan te spreken, tijdens het evalueren op, of het stellen van groepsdoelen. Bijvoorbeeld in plaats van ‘we’ heb je het over ‘jij’ of ‘ieder voor zich.’ Het evalueren van ieders rol en bijdrage aan de groep of tijdens een werkvorm is daarbij van belang, juist ook als de manier waarop, een beetje ‘outside the box’ is. Zorg voor uitdagende, gekke of unieke opdrachten die verantwoordelijkheid en betrokkenheid stimuleren. Het leveren van input voor een nieuwe inrichting van een bepaalde les of, meer letterlijk, van het schoolplein, zijn enkele willekeurige voorbeelden waar je aan kunt denken. Tenslotte is het van belang dat je ideeën uitwisselt over hoe je als groep om wilt gaan met het behalen van een doel. Moet dat gevierd worden en zo ja, hoe dan? En wat als je het er niet (helemaal) mee eens bent. Hoe gaan we daar dan mee om? Maak dit concreet.

2.7 De Bronzen Weken

*Wat de rups het einde noemt,
noemt de rest van de wereld een vlinder.* - Lao Tse -

Dankzij de inzichten en onderzoeken van onder andere Tuckman, Wheelan en Gersick weten we dat het zinvol is om aan het einde van een schooljaar terug te blikken. Niet alleen vanuit emotionele behoeften geredeneerd, maar ook vanuit een leer- en meer opbrengstgericht perspectief, over welke kennis er de afgelopen periode is opgedaan. Er zijn geen specifieke aanduidingen hoeveel tijd je hiervoor zou moeten nemen, maar het lijkt zinvol om hier op zijn minst de laatste twee weken van het schooljaar aandacht voor te hebben. Verder staat het afscheid in groep 8 natuurlijk in een definitiever kader, dan in een groep 4 of een 2 VMBO. In deze periode zetten we daarom enkele reflectievormen in, maar willen we vooral goed afscheid nemen van het jaar, elkaar en misschien zelfs de school en een leeftijdsfase, aan de hand van een paar prachtige werkvormen.

Herinneringenpot

Niveau	1				
Vorm	kletsplot				
Duur	kort				
Leeftijd	kleuters	onderbouw	middenbouw	bovenbouw	vo
FTF / online	FTF	online			

Deze werkvorm wordt onder andere beschreven door Judith Jansen-Vermeulen. Maak een variatie op een kletsplot. Iedereen doet één herinnering aan de groep in de pot en/of bedenkt een vraag over het afgelopen schooljaar. Elke dag trekt de leerkracht een herinnering en/of vraag om bij stil te staan.

Digitaal zou je hier een rad van kunnen maken; er zijn meerdere websites die deze service gratis bieden en waarbij je alleen de tekst hoeft in te voeren. Eventueel zou je een paar langere momenten kunnen kiezen waarbij je een aantal herinneringen trekt, zonder dat iedereen aan de beurt komt. Voor de allerjongsten zou je kunnen kiezen voor een tekening van de herinnering in plaats van tekst.

Het (niet zo) geheime weekboek van groep ...

Niveau	1				
Vorm	schriftelijk, aan de hand van een klassikaal log- of dagboek				
Duur	kort				
Leeftijd				bovenbouw	vo
FTF / online	FTF	online			

Dit idee wordt geopperd door Judith Jansen-Vermeulen en is enigszins aangepast. De leerlingen gaan dit schooljaar een weekboek bijhouden. Elke week beschrijft één van hen wat er is gebeurd in de klas. Bijvoorbeeld hoe grappig de docent doet als hij seksuele voorlichting geeft of hoe iedereen de slappe lach kreeg tijdens de Engelse les. Verhalen over andere leerlingen komen er niet in voor, behalve als het gaat om een compliment of iets wat diegene zelf ook grappig vindt. Ook de spanning voor de (eind)toetsperiode en het schoolkamp mogen erin.

Halverwege het schooljaar of aan het einde kun je dan aan de hand van deze verhalen een Kahoot! Quiz maken, een kringgesprek voeren, een Ganzenbord spelen of een Petje op Petje af.

Ken Je Klas Quiz

Niveau			3		
Vorm	je klas beter leren kennen en vice versa				
Duur			lang		
Leeftijd			middenbouw	bovenbouw	vo
FTF / online	FTF	online			

De Ken Je Klas Quiz is bij uitstek geschikt om online af te nemen. Daarbij kun je denken aan leuke, gekke en kenmerkende momenten met de klas, als een soort variatie op een 'whodunit detectiveverhaal'.

Dit vraagt wel wat voorwerk. Je zou kunnen putten uit je eigen herinneringen, al dan niet aan de hand van een dagboek of logboekje dat je misschien hebt bijgehouden. Je kunt ook kiezen voor het aanleveren van input vanuit de klas, waarbij de kinderen schriftelijk iets aanleveren, bijvoorbeeld door een leuke ervaring uit te schrijven en in de 'Ken Je Klas Quiz Kist' te deponeren.

Een andere manier is dat je de leerlingen een enquête geeft met vragen over weetjes als 'hoe laat sta je op' of 'wat is je favoriete gerecht' of 'wat is je favoriete liedje', variërend tot meer reflectieve vragen als 'dit was de leukste les' en 'dit is zeker voor herhaling vatbaar' of 'dit heb ik dit schooljaar geleerd'. Deze antwoorden kun je vervolgens weer gebruiken om klassikaal een verdiepingsslag te maken.

Op basis van de input bedenk je meerkeuze quizvragen met vier antwoorden. Het is leuk om in categorie te variëren: ja/nee, de meeste stemmen gelden, sorteer deze leerlingen (van het vroegste op naar laatst uit bed).

Je kunt leuke activiteiten verbinden aan de antwoorden. Bijvoorbeeld: zing met zijn allen een paar zinnen van het favoriete lied van deze leerling of afhankelijk van de vraagstelling, het meest gekozen favoriete lied in deze klas. Een app als Kahoot! leent zich daar goed voor.

Je kunt de quiz natuurlijk ook schriftelijk afnemen.